

T45JI6YKMLGFWAEFJOWREKWAGMLBSF91100ODKLMRIRRMKD
MKDJFHRNFIFQJDSNEY5NFJDUEMSA[DMEPIJHBOUYBV894W
FPMLABFT4G3UI4JOP6KLNAGEKJNQWUIOQPDFLTRGMNBV
BVJJNSJDKJRKRMSBSYE74U580001KWJWUIW0002K22JUED
HFK1AMSHDYREJVMCKLSLSPW0001LJDJHBYTFUTRDKJJI
JIHGVZZNBVZSFEFLKVNRKRYMPQ;LTKJGOGOFKFOGKRM
RNDJHSNBSUEU374JEI★KII110KLWKWEJEFHQBVANXNZM
,DKFJGHTNRIVKR**KREMLINE**J1KJW01101KRJEIRU574KRMG
SMNGOJ4H63893SO'KNPHQWTGT45JI6YKMLGFWAEFJOW
EKWAGMLBSF91100ODKLMRIRRLMKDJFHRNFIFQJDSNEY5N
FJDUEMSA[DMEPIJHBOU**INFLUENCE**LABFT4G3UI4JOP6KLN
GEKJNQWUIOQPDFLTRGMNBVJJNSJDKJRKRMSBSYE74U5
0001KRJEIRU574KRMGOGKLSMNGOJ4H63893SO'KNPHQWT
GT45JI6YKMLGFWAEFJOWREKWAGMLBSF91100ODKLMRIF
RLMKDJFHRNFIFQJDSN**INDEX**DUEMSA[DMEPIJHBOUYBV8
4WFPMLABFT4G3UI4JOP6KLNAGEKJNQWUIOQPDFLTRGMNBV
BVJJNSJDKJRKRMSBSYE74U580**2017**WJWUIW0002K22JUED
HFK1AMSHDYREJVMCKLSLSPW0001LJDJHBYTFUTRDKJJI
HGVZZ.NBVZSFEFLKVNRKRYMPQ;LTKJGOGOFKFOGKRM
NDJHSNBSUEU374JERKK1110KLWKWEJEFHQBVANXNZMS
DKFJGHTNRIVKR,MRENWEJ1KJW010101WLEKRJGI4OKIHIO
JHBW4IU5BLKJHBAKJLNSVJNWROKJ43M6NJFHGYUWJWU
W0002K22JUEDHFK1AMSHDYREJVMCKLSLSPW0001LJDJH
YTFUTRDKJJIHGVZZINBVZSFEFLKVNRKRYMPQ;LTKJGOG
FKFOGKRMRNDJHSNBSUEU374JERKK1110KLWKWEJEFHQE
VANXNZMSLDFJGHTNRIVKRIMRENWEJ1KJW010101WLE
KRJGI4OKIHIOJHBW4IU5BLKJHBAKJLNSVJNWROKJ43M6N
JFHGYUWHWLEKRJGI4OKIHIOJHBW4IU5BLKJHBAKJLRJE
RU574KRMGOGWKLSMNGOJ4H63893SO'KNPHQWTGT45JI6
KMLGFWAEFJOWREKWAGMLBSF91100ODKLMRIRRLMKDJF
HRNFIFQJDSNEY5NFJDUEMSA[DMEPIJHBOUYBV894WFPML
BFT4G3UI4JOP6KLNAGEKJNQWUIOQPDFLTRGMNBVJJNSJD
KJRKRMSBSYE74U580001KWJWUIW0002K22JUEDHFK1AMSH

JOINT RESEARCH REPORT

KREML BEFOLYÁS INDEX

Információs háború a Krím után

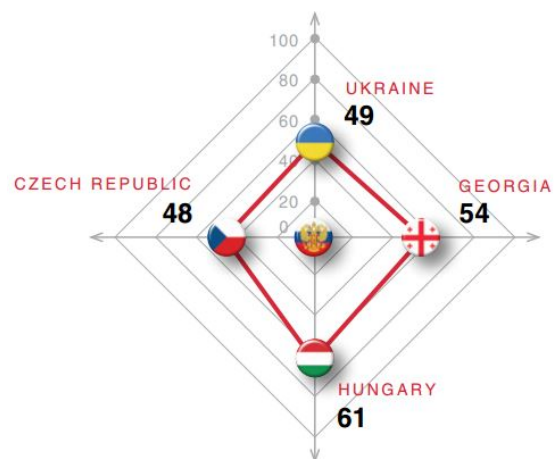
A Kreml Európa, EU- és NATO-ellenes destruktív befolyása aggasztó méretet öltött a krími háború 2014-es kitörése óta. Az évi 1 milliárd dolláros büdzből fenntartott nemzetközi Sputnik és Russia Today médiabirodalom, illetve a közösségi médiában és az interneten található számtalan oroszbarát portál közvetlenül a célországok médiafogyasztóira, választóira próbál hatni. Az amerikai és francia választásokba történt orosz beavatkozási kísérletek nyilvánvalóvá tették, hogy a Kreml nem csupán az európai elit, a nyugati gazdasági és katonai szövetségek aláásására törekszik, hanem a számára kedvező politikai erőket próbálja hatalomra vagy legalább a hatalom közelébe juttatni az „információs fegyver” alkalmazásával.

A Political Capital az ukrán Detector Media vezetésével, a grúz Media Development Foundation és a cseh European Values részvételével az orosz információs befolyás potenciálját (befolyás dimenzió) és az arra adott helyi válaszreakciókat (válasz dimenzió) próbálta felmérni két volt KGST és két volt szovjet tagországban. Tudományos kutatókból, újságírókból és policy-szakértőkből álló panelek egy előre meghatározott kérdőív alapján egy négy fokú skálán megbecsülték a Kreml információs befolyását, illetve az adott társadalmak ellenállóképességét a dezinformációval szemben a politikai élet, a média és a civil társadalom területein. Az egyes válaszokra adott értékeket minden ország esetében egy nullától százig terjedő skálán összegeztük a sérülékenység kimutatása érdekében.

A geopolitikai játszma tétje mindkét fél részéről óriási: a Kremlnek vajon sikerül-e az euroatlanti egységet megtörve oroszbarát szereplők segítségével a krími területfoglalást legitimáltatnia, Ukrajnát pedig Európából nemzedékekre kiszakítani; az Európai Unió túl tud-e jutni a politikai dezintegrációval fenyegető gazdasági és háborús válságokon? Kelet-Európában az első és második világháborús történelmi sérelmi politikai kiújulásától lehet tartani, hiszen Moszkva célja az egyes országok etnikai/nacionalista egymás ellen hangolása Ukrajna destabilizálása és/vagy föderalizálása érdekében a kisebbségi kártyák folyamatos kijátszásával.

Regionális mintázat

A posztszovjet országokban Oroszország elsősorban a fiatal demokratikus intézmények gyengítésére, az adott országok európai integrációs pályáról való letérítésére törekszik, miközben Moszkvát a „nagy testvér” „védelmezői” szerepébe próbálja helyezni. Ezzel szemben Magyarországon vagy Csehországban az Európai integráció, az integráció alapjait adó értékek és intézmények megkérdőjelezése történik az Egyesült Államok, az Európai Unió és a NATO-val szembeni anti-establishment érzelmek, ügyek és aktorok segítségével. A Kreml mind politikai, diplomáciai, mind morális érték-alapú destabilizációra törekszik egy új világrend, az Oroszország vezette alternatív ultra-konzervatív, diplomáciai „pólus” kialakítása céljából. A kutatás rámutat arra, hogy az orosz médiumok (pl. Sputnik, RT, Rossija 1 stb.) nem játszanak közvetlenül szerepet a Kreml narratíváinak terjesztésében, helyette a helyi oroszbarát média vagy alternatív média hivatkozási pontjaiként szolgálnak a geopolitikai ügyek orosz-szájízú tálalásában.

1. ábra A Kreml információs befolyásának indexe az egyes országokban

Az 1. ábra rámutat arra, hogy paradox módon a Kreml információs befolyása a posztszovjet térség két országában, Ukrajnában és Grúziában „relatív gyengébb” az euroatlanti struktúrákba teljes mértékben integrált Csehországgal és Magyarországgal szemben.

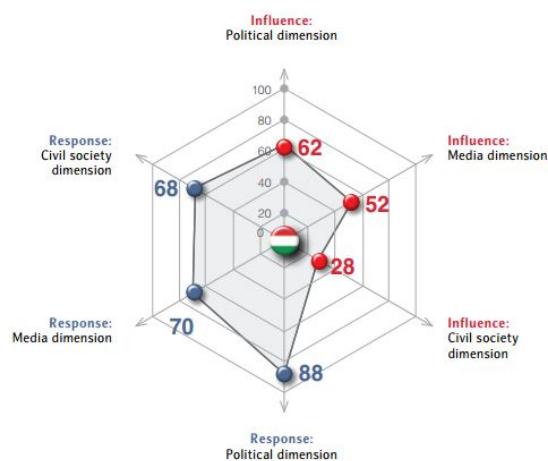
Az eredményeket részben magyarázza ukrán és grúz területek orosz katonai megszállása, amely a helyi politikai eliteket folyamatosan szembesíti az orosz információs hadviseléssel a hagyományos hadviselés részeként. Másrészt viszont a cseh és magyar politikum, társadalom relatíve kevésbé védett az információs behatolással szemben, hiszen a nyugati integráció a „hamis biztonság” illúzióját hozta el. Miközben Moszkva a kétezres évek elejétől folyamatosan és céltudatosan fejleszti Oroszország határain túli dezinformációs, cyber-hadviselési és politikai manipulációs képességeit a „színes forradalmak” elleni védekezés és saját közvéleményének a Nyugattól való elidegenítése érdekében. Ezzel együtt a sérülékenység mértéke rámutat arra, hogy az európai elitet teljesen váratlanul érte a krími háború és az azt követő, azt kísérő erőteljes média- és hír-manipuláció, s egyelőre több kulcsfontosságú területen is hiányoznak az információs hadviselést hatékonyan kezelni képes demokratikus intézmények.

Összességében a Kreml politikai befolyása országonként egyedi jelleget ölt, a média-környezet pedig mindenhol inkább kedvező a dezinformációs törekvéseknek, amely ellen a civil társadalom fellépése játssza jelenleg a legmeghatározóbb szerepet minden vizsgált országban.

Országokénti eredmények

Magyarország

Magyarország a vizsgált országok közül magasan a legsérülékenyebb a maga 61 pontjával, amely elsősorban a két vezető párt (Fidesz-KDNP és Jobbik) és a hozzájuk kötődő oroszbarát média centralizáltságával magyarázható. Ezáltal az egyes pártok oroszbarát álláspontja akadály nélkül érvényesülhet a magyar médiában, sőt oroszbarát narratívák és összeesküvés-elméletek is részét képezik a mainstream nyilvánosságnak. A második ábra alapján látható, hogy a magyar közélet a civil társadalom szempontjából élvez csak valamennyire védelmet, a csekély számú független médium és szakértői réteg nem képes ellensúlyozni az oroszbarátság érvényesülését sem a befolyás, sem a válasz dimenziókban.

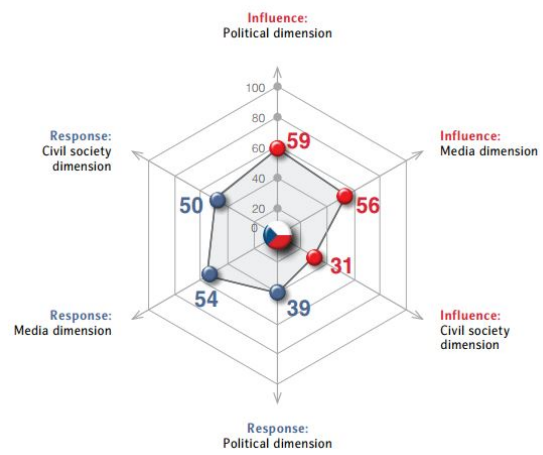
A kormányzat katonailag és információs szempontból sem ismeri el az Orosz Föderáció jelentette veszélyt a kiemelt politikai infrastruktúrák és demokratikus diskurzus vagy médiatér tekintetében:

- A 2012-es Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégia és a 2013-as Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégia az információs háborút egyaránt nemzetbiztonsági fenyegetésként definiálja, azonban az orosz dezinformációt nem nevesítik és nem tartalmaznak speciális intézkedéseket.
- Annak ellenére sem történt a kormányzati stratégiák felülvizsgálata, hogy a Külügyi és Külgazdasági Intézet 2016-os tanulmány „Magyarország-kép az orosz és ukrán médiában, 2016-ban” címen kimutatta Magyarország destruktív használatát az orosz médiastratégiában.
  - Az orosz állami médiumok ugyanis Magyarország sok esetben különutas diplomáciáját az Európai Unió dezintegrációjának bizonyítékaként mutatták be, sőt Budapestet Kárpátalja visszacsatolásával is megvádolták Ukrajna további gyengítése céljából.
  - A magyar kormányzat migrációval kapcsolatos erőteljes álláspontja és euroszkepszise, Brüsszel ellenes szabadságharca komolyan belejátszik a Kreml Nyugat-ellenes kampányába.

- A magyar kormánypárti mainstream média három fő módon terjeszt oroszbarát narratívákat:
  - AZ M1 csatorna orosz nyelvű híradót indított 2015-ben
  - A hírműsorok tudatosan vagy szerkesztési hibák eredményeként orosz narratívákat vagy összeesküvés-elméleteket terjesztenek pl. a brüsszeli terrortámadás cáfolt fehérorosz elkövetőiről vagy Borisz Nyemcov orosz ellenzéki meggyilkolásának magyarázatáról.
  - Oroszország és Putyin elnök Magyarország fő külpolitikai szövetségeseiként értelmeződik a keresztény Európa védelmében a tömeges bevándorlás és liberalizmus elleni harcban.
- Jelenleg nem működik közvetlenül orosz nyelvű vagy orosz tulajdonban lévő médium Magyarországon, ugyanakkor a Krím óta közel 100 magyar nyelvű „alternatív” újmédiás, közösségi médiás oldal képviseli Moszkva hangját a magyar nyilvánosságban.

Csehország

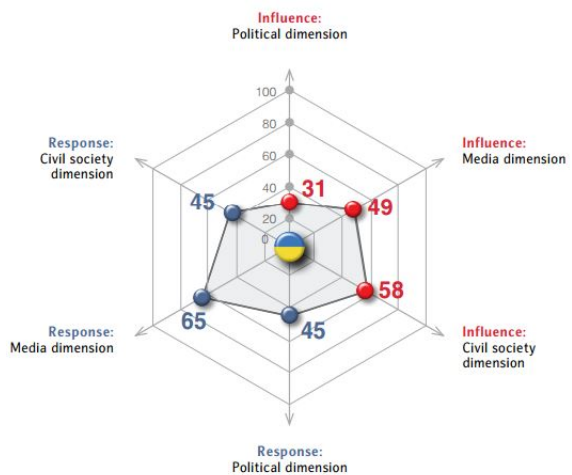
Csehország a leginkább ellenálló az orosz információs befolyással szemben, index pontszáma csupán 48, amely elsősorban kormányzati intézkedéseknek és a dezinformációval aktívan foglalkozó civil szférának köszönhető. A harmadik ábra alapján az orosz befolyás a politikai dimenzióban érvényesül a legjobban elsősorban Milos Zeman cseh elnök révén, azonban a válaszokat tekintve ez terület megfelelő védelmi képességekkel rendelkezik. A cseh belügyminisztérium 2017 januárjában állította fel a Terrorizmus és Hibrid Fenyegetések Elleni Centrumát, amely több tucat szakértővel monitorozza az orosz dezinformációt, biztosítja a kulcsfontosságú politikai intézmények védelmét.

3. ábra A cseh dezinformációs kitettség a befolyás/válasz dimenziókban területenként

Ukrajna

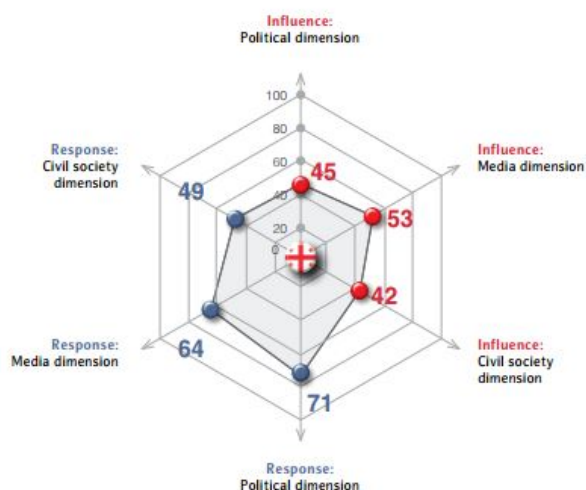
Ukrajna az orosz dezinformáció elleni harc élvonalában található a területén folyó háború miatt, így az ország információs ellenállóképessége a legmagasabbak között van 49 ponttal. Ukrajnában nem igazán a politikai dimenzió az akadálya a jobb eredmény elérésének, hanem paradox módon a média, amely az orosz adók és közösségi média betiltása ellenére még mindig oligarchikus befolyás alatt áll, médiaműveltségi gondokkal küzd, illetve a megszállt keleti területeken teljes mértékben a Moszkva irányította szeparatisták információs monopóliuma érvényesül. Ugyan a civil társadalom jól teljesít a dezinformációk elleni fellépésben, azonban Oroszország befolyása még mindig erősen érezhető ún. GONGO-kon és az Orosz Ortodox Egyházon keresztül a civil szférában.

4. ábra Az ukrán dezinformációs kitettség a befolyás/válasz dimenziókban területenként

Grúzia

Grúzia a második leginkább fenyegetett ország az orosz dezinformációt tekintve a vizsgált csoportban Magyarország után 54 pontjával. Az ötödik ábra részletes adataiból kiderül, hogy ennek a fő oka nem az országban tapasztalható orosz befolyás mértékében keresendő, hanem a politikai, civil és médiabeli intézményes válaszok hiányából. A 2008-as orosz-grúz háború óta a Kreml információs befolyása erősödött elsősorban egyes politikai pártoknak, az orosz nyelvű médiának és az orosz ortodox egyháznak köszönhetően. A Nyugat elleni álláspontok civilizációs keretben jelennek meg, amennyiben pl. az Európai Uniót vallás-ellenességgel, meleg propagandával vádolják meg. Az orosz média befolyása Ukrajnához hasonlóan elsősorban szórakoztató műsorokon keresztül érvényesül, ezek azonban pont az előbb említett kulturális értelmezések átadásában jeleskednek. A kormányzat ugyan nemzetbiztonsági veszélyként nevesítette a Kreml információs befolyását és együttműködik ilyen téren civil szervezetekkel, de általában hiányzik a politikai akarat az erőteljesebb fellépésre – nyilván nem függetlenül a Moszkvával továbbra is fennálló területi vitára, megszállásra.

5. ábra A grúz dezinformációs kitettség a befolyás/válasz dimenziókban területenként